

Oikeusalan ammatit - Saksa

Tämän sivun alkukielistä versiota [de](#) on muutettu äskettäin. Päivitystä suomennetaan parhaillaan.

Tällä sivulla kerrotaan oikeusalan ammateista Saksassa.

Oikeusalan ammatit

Syyttäjänvirasto

Tehtävät

Syyttäjänvirasto (*Staatsanwaltschaft*) on itsenäinen rikosoikeuden alalla toimivaltainen elin, joka on samalla tasolla tuomioistuinten kanssa. Se vastaa tutkinnan suorittamisesta ennakkokäsittelyssä ja edustaa syyttäjänlaitosta rikostuomioistuimissa. Syyttäjänvirasto vastaa myös tuomioiden täytäntöönpanosta. Lisäksi se käsittelee hallinnolliset rikkomukset, ellei muuta viranomaista ole nimenomaisesti lailla nimetty tähän tehtävään.

Syyttäjänvirastolla on velvollisuus puuttua rikoksiin, joista voidaan nostaa syyte, mikäli tähän on riittävät perusteet. Sillä on siis velvollisuus syyttää jokaista epäiltyä, jos oikeudelliset edellytykset täyttyvät.

Suurittaessaan tutkintaa rikosoikeudenkäyntiä varten syyttäjänvirasto voi käyttää avustajinaan muun muassa poliiseja, verotarkastajia ja tullitarkastajia. Avustajien on noudatettava syyttäjänviraston antamia ohjeita.

Syyttäjänviraston toiminta oikeuskäsittelyissä keskittyy pääasiassa rikosoikeudenkäynteihin. Tämä pätee sekä ensimmäisen oikeusasteen että muutoksenhakuasteen oikeuskäsittelyihin.

Rikosoikeudenkäynnissä vastaajaa on syytettävä. Vähäpätöisiin rikkomuksiin sovellettavia poikkeuksia lukuun ottamatta syyttäjänviraston on nostettava syyte. Syyttäjänviranomaista edustava syyttäjä on koko ajan läsnä oikeudenkäynnissä.

Ensimmäisen oikeusasteen käsittelyissä syyttäjän on luettava syyte. Kaikissa käsittelyissä syyttäjällä on muun muassa oikeus kuulustella vastaajaa ja todistajia. Käsittelyn päätteeksi syyttäjä esittää loppupuheenvuoron, jossa hän arvioi asian tosiseikkoja ja oikeuskysymyksiä ja vaatii vastaajan tuomitsemista ja tiettyä tuomiota tai syytetyn vapauttamista.

Syyttäjän on toimittava puolueettomasti ja otettava huomioon sekä raskauttavat että lieventävät seikat. Jos syyttäjänvirasto on vakuuttunut siitä, että tuomioistuimen ratkaisua on tarkistettava joko tosiseikkoihin tai oikeuskysymyksiin liittyvistä syistä, sillä on oikeus valittaa – jopa vastaajan hyväksi.

Organisaatio

Yleensä syyttäjänvirastojen organisaatio on hierarkkinen. Syyttäjänviraston virkamiesten on siis noudatettava esimiehen ohjeita.

Saksan liittovaltiojärjestelmän vuoksi on erotettava toisistaan liittovaltion toimivalta ja osavaltioiden toimivalta.

Liittovaltion syyttäjä

Liittovaltion korkeimman oikeuden syyttäjä (*Bundesanwaltschaft*, virallisesti ”Generalbundesanwalt beim Bundesgerichtshof”) on korkein syyttäjäviranomainen kansallisen turvallisuuden alalla Saksan liittotasavallassa. Se edustaa syyttäjänlaitosta vakavissa valtiota vastaan tehdyissä rikoksissa, erityisesti niissä, jotka vaikuttavat Saksan liittotasavallan sisäiseen tai ulkoiseen turvallisuuteen (esimerkiksi poliittiset rikokset, terrori-iskut, maanpetokset ja vakoilu).

Liittovaltion syyttäjä vastaa myös syytteistä, jotka koskevat kansainvälisen rikoslain rikkomista, ja ottaa kantaa kaikkiin liittovaltion korkeimman oikeuden käsittelemiin rikosasioita koskeviin muutoksenhakuihin.

Liittovaltion korkeimman oikeuden ylimmän syyttäjän virastoa johtaa liittovaltion ylin syyttäjä (*Generalbundesanwalt*), joka valvoo ja johtaa virastossa työskentelevien syyttäjien ja vanhempien syyttäjien toimintaa.

Liittovaltion korkeimman oikeuden ylimmän syyttäjän toimintaa valvoo ja johtaa liittovaltion oikeusministeri. Ministerillä ei kuitenkaan ole oikeutta valvoa osavaltioiden syyttäjiä tai antaa näille määräyksiä.

Osavaltioiden syyttäjät

Kaikissa muissa tapauksissa (tavanomaisissa rikoksissa) syytteiden nostamisesta vastaavat osavaltioiden syyttäjänvirastot. Liittovaltion ylimmän syyttäjän virasto ja osavaltioiden syyttäjänvirastot ovat erillisiä organisaatioita, eikä niiden välillä ole hierarkkista suhdetta.

Kaikki 16 osavaltiota vastaavat kukin omasta syyttäjänlaitoksestaan.

Jokaiseen osavaltion tuomiopiiriin kuuluu yksi syyttäjänvirasto, joka on toimivaltainen syyttämään myös alioikeuden tuomiopiiriin kuuluvissa käräjäoikeuksissa.

Syyttäjänvirastojen toimintaa valvoo ja ohjaa osavaltion ylioikeuden syyttäjänvirasto. Osavaltioiden ylioikeuksien toimintaa valvoo ja ohjaa kyseisen osavaltion oikeusministeriö.

Yleisen syyttäjän virasto (*Generalstaatsanwaltschaft*) vastaa muutoksenhausta ja oikeuskysymyksiin rajoittuvista valituksista osavaltioiden ylioikeuksissa. Jos tällaisen asian käsittely kuuluu liittovaltion korkeimman oikeuden toimivaltaan, liittovaltion ylin syyttäjä toimii syyttäjänä.

Lisätietoja syyttäjän toiminnasta on saatavissa liittovaltion oikeusministeriön verkkosivuston [tuomioistuimia ja syyttäjänlaitosta käsittelevässä osiossa](#). Monilla syyttäjänvirastoilla on omat verkkosivustonsa, jotka löytyvät asianomaisen osavaltion oikeushallinnon verkkosivustoilta.

Tuomarit

Organisaatio

Sekä liittovaltion että osavaltioiden tuomioistuinten tuomareita (*Richter*) koskeva tärkein säädös on **Saksan tuomarilaki** (*Deutsche Richtergesetz, DRiG*). Monia säädöksiä löytyy myös eri osavaltioiden lainsäädännöstä.

Osavaltioissa tuomarien toimintaa valvovat osavaltioiden oikeusministerit. Liittovaltion korkeimman oikeuden tuomarien – ei kuitenkaan liittovaltion perustuslakituomioistuimen tuomarien – toimintaa valvovat asiasta vastaavat liittovaltion ministerit.

Tehtävät

Ammatti- ja maallikkotuomarit

Ammattituomarit (*Berufsrichter*) johtavat oikeutta liittovaltion ja osavaltioiden tuomioistuimissa. Osavaltioiden tuomarit johtavat oikeutta osavaltioiden tuomioistuimissa (esimerkiksi käräjäoikeuksissa ja osavaltioiden ali- ja ylioikeuksissa). Suurin osa tuomareista on osavaltioiden tuomareita.

Liittovaltion korkeimman oikeuden tuomarit (*Bundesrichter*) käsittelevät asioita liittovaltion perustuslakituomioistuimessa, korkeimmassa oikeudessa, työtuomioistuimessa, verotuomioistuimessa, sosiaalituomioistuimessa, korkeimmassa hallinto-oikeudessa ja patenttituomioistuimessa.

Ammattituomareiden lisäksi rikosasioiden käsittelyyn osallistuu myös maallikkotuomareita (*Laienrichter*). Tähän kunniatehtävään valitaan tavallisia kansalaisia. Teoriassa valinta voitaisiin tehdä jopa ilman valitun suostumusta – henkilö voi kieltäytyä tehtävästä

vain poikkeustapauksessa. Maallikkotuomarit osallistuvat käsittelyihin käräjäoikeuksissa ja osavaltioiden alioikeuksien rikos- ja nuorisosaastoissa.

Periaatteessa maallikkotuomareilla on sama äänioikeus kuin ammattituomareilla. Tämä tarkoittaa, että ammatti- ja maallikkotuomarit voivat päättää yhdessä vastaajan syyllisyydestä ja langettavasta tuomiosta.

Tuomioistuinten perustamislain (*Gerichtsverfassungsgesetz, GVG*) mukaan maallikkotuomarit valitaan viiden vuoden välein (36 §). Maallikkotuomariksi voidaan valita vain Saksan kansalainen (**GVG:n 31 §**). Maallikkotuomariksi ei voida valita kansalaista, joka

- on alle 25-vuotias tai yli 70-vuotias tehtävän alkaessa (**GVG:n 33 §**)
- ei asu asianomaisessa kunnassa
- ei ole sopiva tehtävään henkisen tai fyysisen sairauden vuoksi
- ei ole sopiva tehtävään puutteellisen saksan kielen taidon vuoksi
- on vaarassa joutua vararikoon
- on tuomittu aiemmin tai on syytettynä vireillä olevassa rikosasiassa (**GVG:n 32 §**). Maallikkotuomareille maksetaan korvaus.

Korvauksen määrä riippuu siitä, mitä oikeuden palkkioita ja korvauksia koskevassa laissa (*Justizvergütungs- und –entschädigungsgesetz*) säädetään (**GVG:n 55 §**). Osavaltiot ovat laatineet esitteitä maallikkotuomarien tehtävistä, ja esitteet ovat saatavissa myös internetissä. Lisäksi osavaltiot tarjoavat koulutusta maallikkotuomareille.

Tuomioistuimen virkailijat

Tuomioistuimen virkailijat (*Rechtspfleger*) ovat oikeuslaitoksen virkamiehiä. He hoitavat pääasiassa hakemuslainkäytön alaan kuuluvia asioita (mm. perintöasiat, asiat, joiden osallisilta puuttuu oikeustoimikelpoisuus, lapsia ja adoptiota koskevat asiat, kiinteistörekisteriasiat, kauppa-, osuuskunta- ja kumppanuusrekisteriasiat, maksukyvyttömyysasiat, yhdistysasiat, aviovarallisuussuhteiden rekisteröintiä koskevat asiat, alusrekisteriasiat). Lisäksi tuomioistuimen virkailijat vastaavat monista muista oikeudenkäynteihin liittyvistä palveluista, kuten maksamismääräysmenettelyihin, oikeusapuun, ulosottoon, pakkohuutokauppaan ja konkurssipesän hallinnointiin, kulujen määrittämiseen, rangaistusten täytäntöönpanoon, liittovaltion patenttituomioistuimen menettelyihin ja kansainvälisiin oikeudenkäynteihin liittyvistä tehtävistä.

Nykyisin käräjäoikeuksissa toimii enemmän tuomioistuimen virkailijoita kuin tuomareita. Tuomioistuimen virkailijoiden tehtäväkenttä määräytyy lainsäädännön perusteella (*Rechtspflegergesetz, RPflG*). Tuomareiden tavoin tuomioistuimen virkailijat hoitavat tehtävänsä ja tekevät päätöksensä täysin riippumattomasti. Heidän toimintansa perustuu vain lakiin ja oikeuteen. Tuomioistuimen virkailijoiden tekemiin päätöksiin sovelletaan prosessioikeuden yleisten sääntöjen mukaisia muutoksenhakukeinoja.

Oikeudelliset tietokannat

Tuomarien ammattia käsitteleviä, kaikkien käytettävissä olevia verkkosivustoja ovat muun muassa seuraavat:

- [liittovaltion oikeusministeriön verkkosivusto](#)
- osavaltioiden oikeusministerien verkkosivustot (esim. [Hampuri](#), [Berliini](#) ja [Bajjeri](#))
- yksittäisten tuomioistuinten verkkosivustot
- [liittovaltion yhteinen oikeusportaali](#) ja osavaltioiden verkkosivustot.

Tietoja on saatavilla myös tuomarien ammattiyhdistysten verkkosivustoilla, esimerkiksi [Saksan tuomariliiton](#) tai [Saksan tuomioistuinten virkailijoiden liiton](#) verkkosivustoilla.

Lakimiehet

Saksassa on noin 160 000 lakimiestä (*Rechtsanwalt*). Lakimiehillä on sama koulutus kuin tuomareilla, ja he antavat neuvoja ja edustavat päämiehiään kaikenlaisissa oikeusasioissa. Heillä on valtuudet harjoittaa ammattiaan sekä tuomioistuimessa että sen ulkopuolisissa menettelyissä. Saksan lainsäädännössä pelkäästään tuomioistuimessa toimivia asianajajia ei eroteta omaksi ammattiryhmäkseen. Lakimiehillä on toimivalta esiintyä edustajina kaikissa Saksan tuomioistuimissa, lukuun ottamatta toimimista edustajana siviilioikeudellisessa asiassa liittovaltion korkeimmassa oikeudessa. Tätä varten on erityinen hyväksyntämenettely.

Lakimiesten on noudatettava Saksan lakimieslain (*Bundesrechtsanwaltsordnung, BRAO*) säännöksiä. Lakimieskunta sääntelee myös itse omaa toimintaansa ja on antanut muita ammatillisia säännöksiä, kuten esimerkiksi lakimiehiä koskevilla tapaohjeilla (*Berufsordnung der Rechtsanwälte, BORA*) ja tiettyyn oikeusalaan erikoistuneita lakimiehiä koskevilla tapaohjeilla (*Fachanwaltsordnung, FAO*). Lakimiesten palkkiot määräytyvät lakimiesten palkkioita koskevan lain (*Rechtsanwaltsvergütungsgesetz, RVG*) mukaan.

Lakimiehet kuluvat 27:ään alueelliseen asianajajayhdistykseen ja liittovaltion korkeimman oikeuden asianajajayhdistykseen. Asianajajayhdistykset vastaavat ammattikuntaan hyväksymisestä. Niiden tehtävänä on myös muun muassa valvoa, että lakimiehet noudattavat ammatillisia velvoitteitaan.

Oikeudelliset tietokannat

Kattavia tietoja lakimiesten toiminnasta on saatavissa [liittovaltion asianajajayhdistyksen](#) (*Bundesrechtsanwaltskammer, BRAK*) verkkosivustolla. Lisäksi Saksan suurin lakimiesyhdistys, [Saksan lakimiesliitto](#) (*Deutsche Anwaltverein, DAV*), antaa laajalti tietoa lakimiehen ammatista. Sivustolla on tietoja myös englanniksi ja ranskaksi.

Lakimiehen löytämisessä auttaa [liittovaltion virallinen lakimiesluettelo](#), johon kaikki lakimiehet on kirjattu (tietoja sekä saksaksi että englanniksi), ja [liittovaltion lakimiestietopalvelu](#).

Patenttiasiamiehet

Saksassa toimii noin 3 000 patenttiasiamiestä (*Patentanwalt*). Patenttiasiamiehillä on luonnontieteiden tai tekniikan alan korkeakoulututkinto ja oikeusalan jatkokoulutusta. Heidän toimintansa kattaa teollisoikeuden (mm. patentit, hyödyllisyysmallit, teollisuusmallit ja tuotemerkit) alaan liittyvän asiakkaiden neuvonnan ja edustamisen erityisesti hakemus- ja valvontamenettelyissä. Patenttiasiamiehillä on toimivalta edustaa asiakkaitaan Saksan patentti- ja tavaramerkkivirastossa, liittovaltion patenttituomioistuimessa ja tietyissä asioissa liittovaltion korkeimmassa oikeudessa. Patenttiasiamiehet voivat esittää osavaltion ali- ja ylioikeuksissa ainoastaan lausuntoja asiakkaidensa puolesta, he eivät voi esittää oikeusvaateita.

Patenttiasiamiesten on noudatettava Saksan patenttiasiamieslain (*Patentanwaltordnung, PAO*) säännöksiä. Patenttiasiamiehet kuuluvat patenttiasiamiesyhdistykseen (*Patentanwaltskammer*).

Oikeudelliset tietokannat

Tietoa patenttiasiamiesten toiminnasta on saatavissa [patenttiasiamiesyhdistyksen](#) (*Patentanwaltskammer*) verkkosivustolla. Sivustolla on myös patenttiasiamiesten hakemisto.

Notaarit

Saksassa toimii tällä hetkellä lähes 8 000 notaaria (*Notar*), joilla on tavallisesti sama koulutus kuin tuomareilla. Notaarit antavat riippumatonta ja puolueetonta neuvontaa tärkeistä oikeustoimista ja vapaaehtoisesta oikeudenhoidosta. Notaarien tärkeimpänä tehtävänä on käsitellä heille osoitettu asia siten, että tuomioistuinmenettely voidaan välttää.

Saksan liittovaltion rakenteen vuoksi notaareita on erilaisia. Useimmissa osavaltioissa notaari toimii notaarina kokopäiväisesti (itsenäisen notaarin virka). Joissakin osavaltioissa lakimiehet harjoittavat notaarin toimintaa asianajajan ammatin ohella (asianajajanotaarin virka). Baden-Württembergin osavaltiossa on myös virkanotaareja (vuoteen 2017 asti). Kaikissa tapauksissa notaarien nimittämisestä ja toiminnan valvonnasta vastaa osavaltion oikeushallinto.

Notaarin ammattia säännellään notaarilailla (*Bundesnotarordnung, BNotO*). Notaarien palkkiot määräytyvät kuluja koskevan lain (*Kostenordnung, KostO*) mukaan.

Notaarit kuuluvat alueelliseen notaariyhdistykseen.

Oikeudelliset tietokannat

Lisätietoja notaarien toiminnasta ja ammatista on saatavissa [liittovaltion notaariyhdistyksen](#) (*Bundesnotarkammer*) verkkosivustolla. Sivustolla on myös notaarin löytämistä helpottava [luettelo notaareista](#). Sivustolla on tietoa saksaksi, englanniksi, ranskaksi ja espanjaksi.

Muut oikeusalan ammatit

Oikeuspalvelulain mukaiset oikeusalan ammatit

Oikeuspalvelulain (*Rechtsdienstleistungsgesetz, RDG*) nojalla perintätoimistojen virkailijat, eläkeneuvojat ja muiden maiden oikeuksiin erikoistuneet neuvonantajat voivat tarjota oikeudellista neuvontaa tuomioistuimen ulkopuolisissa asioissa. Perintätoimistojen virkailijat ja eläkeneuvojat voivat edustaa eräissä tapauksissa asiakkaitaan myös oikeudessa. Tämä edellyttää rekisteröitymistä, ja tuomioistuin vahvistaa rekisteröitymisen hakemuksen perusteella. Rekisteröityneiden palveluntarjoajien luettelo julkaistaan virallisessa oikeuspalvelurekisterissä (*Rechtsdienstleistungsregister*).

Näillä oikeuspalvelulain mukaisilla aloilla ei ole lakisääteistä velvoitetta kuulua tiettyyn yhdistykseen tai ammatilliseen järjestöön. Osa perintätoimistojen virkailijoista ja eläkeneuvojista kuuluu kuitenkin yhdistyksiin. Suurimmat yhdistykset ovat liittovaltion

perintätoimistojen yhdistys (*Bundesverband Deutscher Inkassounternehmen*), liittovaltion oikeusalan palveluntarjoajien yhdistys (*Bundesverband Deutscher Rechtsbeistände/Rechtsdienstleister*) ja liittovaltion eläkeneuvojien yhdistys (*Bundesverband der Rentenberater*).

Oikeudelliset tietokannat

Liittovaltion ja osavaltioiden oikeusportaalista pääsee oikeuspalvelurekisteriin, jossa on luettelo palveluntarjoajista ja heidän rekisteröinnistään vastaavista tuomioistuimista. Monenlaista lisätietoa on saatavilla [liittovaltion perintätoimistojen yhdistyksen](#), [liittovaltion oikeusalan palveluntarjoajien yhdistyksen](#) ja [liittovaltion eläkeneuvojien yhdistyksen](#) verkkosivustoilla.

Maksuttomia oikeuspalveluja antavat organisaatiot

Saksassa (**oikeuspalvelulain 6 ja 8 §:n** mukaista) ilmaista oikeudellista neuvontaa tarjoavat useat hyväntekeväisyysjärjestöt. Tärkeimpiä näistä ovat

- [Arbeiterwohlfahrt Bundesverbände.V.](#) – työntekijöiden hyvinvointijärjestö
- [Caritas](#)
- [Diakonie](#)
- [Zentralwohlfahrtstelle der Juden in Deutschland](#) – Saksan juutalaisten sosiaalipalvelukeskus
- [Saksan punainen risti](#)
- [Paritätischer Wohlfahrtsverband](#) – yhteiskuntaliikkeiden hyvinvointijärjestö

Linkkejä

[Liittovaltion ja osavaltioiden oikeusportaali](#)

[Liittovaltion oikeusministeriö](#)

[Saksan liittotasavallan oikeusministeriö](#)

[Hampurin oikeusministeriö](#)

[Berliinin oikeusministeriö](#)

[Baijerin oikeusministeriö](#)

[Saksan tuomariliitto](#)

[Saksan asianajajayhdistys](#)

[Liittovaltion virallinen asianajajaluettelo](#)

[Saksan lakimiesliitto](#)

[Liittovaltion lakimiestietopalvelu](#)

[Patenttiasiamiesyhdistys](#)

[Notaariluettelo](#)

[Liittovaltion notaariyhdistys](#)

[Rekisteröityneiden palveluntarjoajien tietopiste](#)

[Arbeiterwohlfahrt Bundesverband e.V.](#) – työntekijöiden hyvinvointijärjestö

[Caritas](#)

[Diakonie](#)

[Zentralwohlfahrtstelle der Juden in Deutschland](#) – Saksan juutalaisten sosiaalipalvelukeskus

[Saksan punainen risti](#)

[Paritätischer Wohlfahrtsverband](#) – yhteiskuntaliikkeiden hyvinvointijärjestö

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 27/03/2013